

KAPPING UM TINGANES OG GOMLU HAVNINA FYRI 50 ÁRUM SÍÐANI

Í 1969 var skrivað út kapping um, hvussu gamla Havnin úti á Tinganesi skuldi varðveitast. Vit skrivaðu tá: »Menn eru bangir fyri, at um stór og nýmótans hús verða bygd á økinum, kávast náttúruvakra økið úti í Tinganesi burtur. Dentur verður lagdur á, at nýskapanin av gamla býarpartinum fer fram í eini størri heild. Somuleiðis verður eisini dentur lagdur á at sami dāmur veður yvir hesum øki, sum bert kundi fara fram eftir áralangum vøkstri.« Høvuðsvinningurin var 25.000 kr. Í dómsnevndini sótu Kristjan Djurhuus, Løgmóður, Peter F. Christiansen, borgarstjóri, Sverri Dahl, fornfrøðingur, Mikkjal Helmsdal, landserkfrøðingur.

KJAK

Móðurmálsdagur er mega nice!

Kristianna Winther Poulsen

tingkvinna fyri
Javnaðarflokkinn

Í dag er móðurmálsdagur. Dagurin er eitt høvi at dvølja við okkara móðurmál, ið sum oftast bara flýtur úr munni-num og frá knappaborðinum, uttan at vit hugsa stórvegis um tað. Málið finst og er ein av eginleikum, sum skilir okkum menniskju frá øðrum djórum.

Móðurmálsdagurin í ár

Í ár verður nógv gjørt burtur-úr móðurmálsdegnum, sum seinastu árin hevur verið hildin á føðingardegnum hjá Venceslaus Ulricus Hammershaimb. Í ár eru 200 ár síðani, hann varð borin í heim, og í hesum døgum eru nógv spennandi tiltøk kring landið, sum vísa á hansara stóra arbeiði til frama fyri føroyska málinum.

Hóast mangt eitt skúlabarnið man hava suffað so sáran um ð og um aðrar reglur fyrri rættskriving, hava vit nógv arðskir til at heiðra Hammershaimb, tí varðveitingin av føroyska skriftmálinum er hansara verk. Og í dag er tað ein sjálvfylgja, at vit hvønn dag orða okkum á føroyskum skrivliga og munnliga, í gaman og álvara, gerandis og heilagt.

Sjeytúsund tungumál – helvtin doyrt út

Sambært Halgubók, sum vit eisini hava á føroyskum, var tað Harrans revsing, at vit tosa ymisk tungumál, og at vit ikki eru før fyri at skilja øll hesi nógvu málini, sum finnast á jørðini.

Revsing ella ei, heimsins málsliki veruleiki er fløktur. Í dag finnast umleið 7.000 ymisk tungumál, og av hesum

tosa einans tvey prosent av heimsins íbúgvum tey 4.000 málini. 40 prosent tosa tey 8 mest tosaðu málini, og vandi er fyri, at helvtin av øllum heimsins tungumálum eru útdeyð, tá ið hendan øldin er farin.

Hóast málstríðið um formligu støðuna hjá okkara móðurmáli er vunnið, er ikki ráðiligt at sita fram á árarnar, og vit mugu syrgja fyri, at føroyskt ikki verður millum tey 2.000 málini, sum doyggja út komandi 100 árin.

Málskifti

Í seinastu útgávuni av Frøði, sum annars er halgað Hammershaimb, er áhugaverd grein um máldeyða og málskifti eftir Hjalmar P. Petersen, granskara. Sambært hesi grein er tað ikki óhugsandi, at vit standa fyrri einum málskifti í Føroyum, har vit fara frá føroyskum yvir til at tosa

Hóast mangt eitt skúlabarnið man hava suffað so sáran um ð og um aðrar reglur fyrri rættskriving, hava vit nógv arðskir til at heiðra Hammershaimb

KRISTIANNA WINTHER
POULSEN

enskt. Hjalmar sær fyri sær, at enskt í framtíðini kann verða skriftmálið, og talumálið verður eitt føroyskt

litað enskt. Men, sum hann eisini førir fram, ber til at forða fyri hesi gongd, millum annað við at útbyggja mál-tøknina, so at vit fáa føroysk forrit í staðin fyri ensk og dansk.

Hesum taki eg fult undir við, og hetta er eitt arbeiði, sum skal raðfestast politiskt. Í dag er málstríðið eisini eitt stríð um, hvat mál vit brúka, tá vit samskipta við telduna og við snildfonina, og tankin um at verða noydd at biðja robottin um ein kopp av kaffi á enskum er alt annað enn lokkandi.

Harumframt nevni Hjalmar týðningin av at rað-festa skipaða undirvísing í føroyskum fyrri tilflytarar. Eisini hesum taki eg fult undir við, tí ein væleydnað integratió er treytað av, at okkara nýggju borgarar hava góðar móguleikar at læra seg føroyskt, og í dag er málundirvísingin alt ov tilvildarlig.

Skal røkka á øllum økjum

Vit hassjtagga á Instagram, og vit sangdubba í Glitnir. Hesi og nógv onnur orð eru á heimasíðuni hjá Málráðnum,

har vit finna vit føroysk orð fyrri nýggjar veruleikar, og nógv av hesum orðunum eru eftir mínum tykki væleydnað. Men tíðin má vísa, hvussu útbreiðslan av orðunum verður. Neyðugt er í øllum førum, at allir partar gera sítt, og at foreldur, lærarar, fjølmiðlar og vit politikarar eru tilvitað um uppgávuna at brúka nýggju orðini í okkara samskipti.

Árligi móðurmálsdagurin er eitt gott høvi at minnst til, at málið skal mennast, so tað ber til at seta orð á allar teir veruleikar og á allar tær støður, sum vit menniskju liva í í dag. Vit eiga øll okkara móðurmál, og vit skulu kunna brúka tað at orða okkara til-veru og okkara lív á øllum økjum og í øllum støðum, tí annars er málið ikki nóg livandi og nóg rúmlikt.

Ynski øllum ein góðan móðurmálsdag.

Á móðurmálsdegnum tann 25. mars 2019.

ANGLÁT

Jóhan Hendrik Hentze, Skopun, andaðist á Landssjúkrahúsinum í morgun, 81 ára gamal.

Hans Jacob á Reyna-trøð, Leirvík, andaðist á Klaksvíkar sjúkrahúsi fríggjadagin 22. mars, 92 ára gamal.

Gunnar Johansen, andaðist í USA, 87 ára gamal. Gunnar var sonur Ingibjörg og Lias í Rættará.

Leivur Nielsen, ættaður úr Fuglafirði, búsitandi í Havn, andaðist hósdagin 21. mars, 88 ára gamal.

Hansa Petersen, úr Oyndarfirði, andaðist á Klaksvíkar sjúkrahúsi hósnáttina 21. mars, 91 ára gomul.

Axel Andreas í Skorðastovu ættaður av Hvítanesi, búsitandi í Tórshavn, andaðist mikudagin 20. mars, 77 ára gamal.

Hansa Petersen úr Oyndarfirði, andaðist á Klaksvíkar sjúkrahúsið hósnáttina, 91 ára gomul. **Jarðarferðin verður lýst seinni.**

Kjartan Elmar Suni Andreassen, andaðist mikudagin 20. mars á Landsjúkrahúsinum, 62 ára gamal.

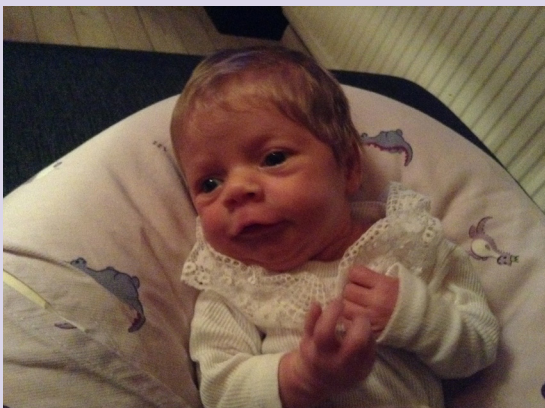
Eydna Samuelsen, ættað av Eiði, búsitandi í Haldórsvík, andaðist á Landssjúkrahúsinum týsdagin 19. mars, 69 ára gomul.

Alfred Stensen úr Klaksvík, búsitandi í Hirstalas andaðist í morgun 20. mars á Aalborg hospital, 87 ára gamal.

Ottar Schrøter Holm, ættaður úr Hvalba, búsitandi í London, andaðist í London, 39 ára gamal.

Jákup Andreas Joensen, – Jákup á Norðsøka – av Eiði andaðist mánadagin 18. mars 87 ára gamal.

VÆLKOMIÐ LÍTLA BARN

19. februar 2019 fingi Kristina Andreassen og Jóan Magnus Skoradal Toftir, eina dóttir. Hon vígaði 3090 g og 52 cm. Syskini eita Melanie, Eli og Siri Helena

NØVN Send hugskot, myndir, greinar ella annað til novn@sos.fo